בית ההוראה שע"י בית המדרש דרכי הוראה לרבנים
בנשיאות מורינו הגאון הרב יוסף אליהו שליט"א
ע"פ פסקי מרן הראשל"צ המקובל האלוקי
הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל
בכל שאלה ניתן לפנות
בטלפון: 072-2602020 **וואצפ:** +972 54-319-8126
אתר: https://ask-dh.org/ **מייל:** Ask@Harav.org

הנחיות הם מ-כ"ז ניסן– 21/04/20

ישנה מצווה מן התורה לשמור על הנחיות של משרד הבריאות שנאמר "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" וכתב הרמב"ם[1] "הואיל והיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים".

הגמ' בברכות[2] אומרת: "תני דבי ר' ישמעאל: 'ורפא ירפא' - מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. כי קאי, מאי אומר? אמר ר' אחא: ברוך רופא חינם"

כשאדם הולך לרופא או לפני שלוקח תרופה יאמר: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני רפואה שלמה ברוך רופא חולים כי אל רופא חינם ונאמן אתה"[3] ולא יוציא שם ומלכות בפיו אלא יהרהר בלבו.

תוכן עניינים

תפילה - 2, **תפילה כללי**– 2, **קדושה יוצר ובא לציון – 3, תחנון – 3, לימוד תורה וסגולות – 3, תפילה במניין** -4, **מניינים – שונות** - 4, **תפילה בזמן פלג המנחה – 6, ברכת הגומל – 7, ברכת האילנות – 7, ברכת הלבנה – 8, טלטול ס"ת ממקום למקום** -8, **זמן קריאת התורה – 9 ספר תורה** - 9, **תשלומין לקריאת התורה** – 9, **שבת** - 11, **תספורת בימי העומר – 14, טבילת כלים** - 14, **לוויה** -14, **ברית** - 15, **טהרת המשפחה** - 16, **כללי** -18, **אדם שבבידוד** -18.

[1] הל' דעות פרק ד' ה"א.
[2] דף ס' ע"א.
[3] ראה בשו"ע או"ח סי' ר"ל סע' ד', במשנ"ב ס"ק ז', ובשו"ת מאמר מרדכי ח"ג יו"ד סימן כא.

תפילה

א. ציבור שמתפללים שלא בבית הכנסת - במקום פתוח עפ"י הנחיות משרד הבריאות, יזהרו להתפלל במקום נקי בו יכולים להתרכז בתפילה.

ב. גם אם מתפלל בבית ראוי להתפלל בבגדים עמם הייתם יוצאים לבית הכנסת שהרי "דע לפני מי אתה עומד"[4]. וטוב שיקבע בביתו מקום קבוע שבו יתפלל.

תפילה כללי

א. מותר כיום (בגלל המחלה) להתפלל את כל התפילה עם כפפות ומסכה[5].

ב. על פי הנחיות משרד הבריאות החדשות, יש לסגור את בתי הכנסת באופן כללי ולהיזהר לא להתכנס שם כיוון שהסכנה רבה.

ג. במקום בו מתפללים (עפ"י ההנחיות) יש לשטוף את הידים עם סבון ולנגב עם מגבות חד פעמיות לפני התפילה ולאחריה.

ד. אין להשתמש בטלית או תפילין או ספר של אדם אחר בלי רשותו[6], כמו כן יש להימנע מלהשתמש בטלית של הצבור או אדם אחר בזמן הזה.

ה. אדם שמניח את התפילין לא בביתו יכול להניח את רצועות של יד על הכפפות, וטוב שיחזור ויניח בביתו בלי כפפות[7].

ו. בקריאת שמע יעצום את עיניו, אך יניח את ידו על הטלית ואז יניח על עיניו. בערבית יניח את ידו במרחק ויעצום עיניו[8].

ז. מזוזה וספר תורה יש לנשקם ממרחק[9].

ח. יש להקפיד שלא ללחוץ ידים כלל או לחבק אדם אחר (מלבד המשפחה שגר עמה).

---

[4] ראה בשו"ע בסי' צ"א סעי' ה', בא"ח יתרו ט"ו, ומשנ"ב ס"ק י"ב י"ג, מאמר מרדכי ימות החול פט"ו סעי' י"ז.
[5] ראה בגמ' פסחים דף נז ע"א, שו"ע בסי' צ"א סעי' ה', משנ"ב ס"ק י"ב, מאמר מרדכי פרק ט"ו סעי' ט'.

[6] בא"ח פרשת וירא סעי' י"ד, כה"ח סי' י"ד ס"ק כ"ז, מאמר מרדכי ימות החול פרק ח' סעי' ק"ט.
[7] ראה ברמ"א סי' כ"ז סעי' ד', משנ"ב ס"ק ט"ז, כה"ח ס"ק כ', שו"ת יין הטוב ח"א סי' כ"ג.
[8] ראה שו"ע סי' ס"א סעי' ה', ובעוד יוסף חי פר' וארא סעי' א', וראה במאמר מרדכי ימות החול פרק י"ג סעי' נ'.
[9] הטעם כיון שאין חיוב לנשקם, ועוד שמצוות נשמרתם היא מהתורה.

קדושה יוצר ובא לציון

א. כאשר מתפלל ביחיד יאמר קדושת **יוצר ובא לציון** בטעמים[10].

תחנון

א. מי שמתפלל ביחיד יכול לומר את הי"ג מידות בטעמים כקורא בתורה. וכל זה הוא רק בי"ג מידות שאחרי הוידוי שאומרים בכל יום, אבל הי"ג מידות שאומרים בשני ובחמישי אחרי נפילת אפיים לא יאמרם בפיו אלא יהרהרם במחשבתו בלבד.
ואח"כ יאמרם בלשון תרגום: "ואעבר ה' שכינתיה על אפוהי וקרא, ה' ה' אלהא רחמנא וחננא, מרחיק רגז ומסגי למעבד טבון וקשוט. נטר טיבו לאלפי דרין, שביק לעווין ולמרוד, ולחובין סלח לדתיבין לאורייתא", ואח"כ יאמר בקשה זו:"אנא ה', א -ל חי, תספיק לנו שפע אור וברכה, חן וחסד ורחמים ואומץ, נא ה' א -ל פודה, עטרנו שמחנו"[11].

לימוד תורה וסגולות

ט. מצווה להמשיך ולמסור שיעורים ולהרביץ תורה (במתכונת שמותר ע"פ משרד הבריאות) ובפרט בזמן זה שעם ישראל זקוק לזכיות[12].

י. יש להתרחק מאוד מדבר שקר ומחלוקת, בפרט בעת הזאת[13].

יא. עניין עצום יש באמירת פיטום הקטורת (לבני ספרד – לא יאמרו בלילה עד חצות, ולבני אשכנז יכולים לומר גם בלילה), ובפרט בעת כזאת[14].

יב. לבני ספרד- אין לומר תהילים בלילה עד חצות אלא יאמרו משניות או קטע זוהר אמנם אם לא יודע יכול לומר תהילים. בני אשכנז- מותר לומר תהילים גם לפני חצות [15].

---

[10] שו"ע סי' נ"ט סעי' ג' ב"י עוד יוסף חי שמות סעי' ו' ז'. משנ"ב ס"ק י"א.
[11] שו"ע סי' תקס"ה סעי' ה', משנ"ב ס"ק י"ב, בא"ח פרשת כי תשא סעי' ט'.
[12] וכתב הכה"ח סי' תקע"ו ס"ק י': "פטום הקטורת הנהגה נפלאה לאומרו בזמן הדבר, וטוב לקיים גם כן והגית בו יומם ולילה, והסוד כי לקח טוב לק"ח בגימטריא מגיפה, וגם יזהר מדבר שקר, וזהו כלל גדול כי מי שהוא מדבר שקר בזמן המגפה הוא מסוכן ר"ל". וראה שם בהרחבה.
[13] ראה בהערה הקודמת.
[14] ראה בהערה הקודמת.
[15] ראה בשו"ת רב פעלים ח"ב סי' ב', בשו"ת יוסף אומץ סי' נ"ד, שו"ת חיים שאל ח"ב סי' כ"ה, כה"ח בסי' רל"ז ס"ק ט', בא"ח בש"ר פרשת פקודי סעי' ז', אשל אברהם (בוטשאטש), השער הציון סי' רל"ח ס"ק א', וראה במאמר מרדכי ימות החול פ"א סעי' י"ט וכ"א.

תפילה במניין

א. אדם שעל פי ההנחיות צריך להיות בבידוד או שיש לו חום או שאר תסמינים – אסור לו לצאת מביתו וקל וחומר שלא יבוא כלל למקום ששם מתכנסים לתפילה.

ב. נשים - לא תבאנה לתפילה אלא תתפללנה בבית. וטוב שתתפללנה במידת האפשר בשעה שהציבור מתפלל.

ג. בזמן הזה אין להביא כלל ילדים לתפילה.

ד. אדם אשר הינו בקבוצת סיכון (כאשר מוגדר במשרד הבריאות) אסור לו לבוא להתפלל במניין.

ה. תפילה במניין – צריכה להעשות במקום פתוח - יש להקפיד על מרחק שני מטרים בין כל מתפלל למתפלל.

ו. יש להתפלל עד תשע עשר אנשים בכל מניין.

ז. את התפילה בצבור בשחרית יתחילו מ"רבי ישמעאל אומר" שלפני קדיש על ישראל, את פרשת העקידה, קטורת, קורבנות וכו'- יאמרו בבית ויש להדגיש שיאמרו פיטום הקטורת בכוונה גדולה שהיא מסוגלת מאוד[16] .

במנחה יתחילו ב"אשרי יושבי" ואת הקורבנות יאמרו בבית.

ח. במהלך התפילה יש לקצר במנגינות ופיוטים כדי לאפשר קיומם של מניינים נוספים.

מניינים - שונות

א. עשרה שמתפללים בשני בתים ורואין זה את זה לספרדים לא מצטרפים ולבני אשכנז מצטרפים, למעשה אם תשעה במקום אחד, ואחד במקום אחר ורואה אותם יש להקל גם לספרדים[17].

ב. עשרה שמתפללים בחדר אחד אפילו אם לא רואים רואין אלו את אלו מצטרפין[18].

---

[16] ראה לעייל בהערה 11.
[17] ראה בהערות הבאות.
[18] ראה בשו"ע סי' נ"ה סעי' י"ג, הכה"ח בס"ק ע', המשנ"ב ס"ק מ"ח, במאמר מרדכי לימות החול פי"א סעי' כ"ו.

ג. אם מתפלל בחדר נפרד שיש לו חלון לתוך חלל החדר לדעת הכה"ח צריך שיכניס ראשו לחלל החדר לבני אשכנז מספיק שרואים את פניו ובתנאי שהחלון זכוכית אינו סגור וכן ההלכה לספרדים - במקום הצורך[19].

ד. אם יש מניין שחלקו במרפסת וחלקו בחצר או בכמה מרפסות ורואים אלו את אלו, לדעת כה"ח לא מצטרפים לכדי מניין ולאשכנזים מצטרפים למניין אמנם גם לספרדים יש להקל אם תשעה במקום אחד ואחד במקום אחר ורואים אלו את אלו[20].

ה. ארבע בתוך הבית וחמשה בחוץ אם הש"ץ על מפתן הדלת שבניהם מצטרפים יחד למניין[21].

ו. אם מתפללים עשרה יחד בשדה פתוח - מצטרפים למניין, בתנאי שאינם משני צידי כביש או שאין דרך הרבים מחלקת ביניהם[22].

ז. כאשר יש מניין במקום אחד עונה אחריהם אמן גם אם יש מחיצה שמפסקת ואפילו אם הוא רחוק מאוד[23].

ח. אמנם כאשר יש גוי או צואה כאשר הם נמצאים בין העשרה מתפללים באותו חדר לא מפסיקים בניהם ומצטרפים למניין. (רק שלא תהיה הצואה בתוך ד' אמות).

ט. ואם מתפללים בשני מקומות אם יש בניהם גוי או טינוף לספרדים בשני מקומות מפסיק וכן אין לענות אמן או קדושה. לאשכנזים עונים אמן וקדושה אך לא יוצאים ידי חובה בברכות וכן לא עונים ברכו ויש מאשכנזים שמקילים במקום הדחק לענות על ברכו, ובמקום שאפשר טוב להחמיר ולחוש לשיטת האוסרים[24].

---

[19] השו"ע סי' נ"ה סעי' י"ד, המשנ"ב ס"ק נ"ב, הכה"ח בס"ק ע"ג, ע"ה – ע"ט, וסי' צ' ס"ק פ"ד. מרן הרב במאמר מרדכי לימות החול פי"א בסעי' כ"ט.

[20] ראה בהערה הקודמת.

[21] ראה בשו"ע בסעי' ט"ו – י"ז, ובמשנ"ב ס"ק נ"ד. וראה מאמר מרדכי לימות החול פי"א בסעי' כח.

[22] וראה מאמר מרדכי לימות החול פי"א בסעי' ל'.

[23] שו"ע סי' נ"ה סעי' כ' משנ"ב ס"ק ס' ס"א.

[24] וראה בשו"ע סי' נ"ה סעי' כ', וברמ"א סי' ע"ט סעי' א', מג"א ס"ק ג', משנ"ב סי' נ"ה ס"ק ס"ב ס"ד, חיד"א בקשר גודל סי' ט' סעי' כ"ב, הבא"ח ש"ר פרשת ויחי סעיף ז', אשל אברהם (בוטשאטש), הכה"ח בס"ק צ"ד צ"ה, מאמר מרדכי לימות החול פי"א בסעי' ל"ז.

י. **רמקול-** אם המתפללים באותו מקום היו שומעים את החזן גם ללא הרמקול מצטרפים למניין, אך אם לא היו שומעים ללא הרמקול- לא יוצאים ידי חובה גם לא בדיעבד. ובמקרה כזה לא יענה אמן וברכו וכדו', כיוון שזו אמן יתומה[25].

יא. אדם ששוהה בבידוד או מתפלל בביתו אינו יכול לצאת ידי חובה בשמיעת תפילה, קדיש וכדו' **ברדיו או בטלפון או לוויין או סקייפ** וכדו' ואינו יכול לענות אמן על מה ששומע, כיוון שהיא אמן יתומה [26].

תפילה בזמן פלג המנחה

יב. תפילת מנחה וערבית אחרי פלג – **לבני אשכנז** אין להתפלל מנחה וערבית לאחר זמן פלג המנחה אפי' לא באותו יום מלבד במקום שיש חשש שתתבטל התפילה בציבור הקילו להתפלל שני התפילות אפי' באותו יום לאחר פלג המנחה.

בשעת הדחק התירו גם ביחיד לשנות ממנהגו הקבוע ולהתפלל מנחה לפני פלג וערבית לאחר פלג, ובערב שבת ניתן לשנות ממנהגו גם לא במקום הדחק ולהתפלל מנחה לפני פלג וערבית לאחר פלג. אך לא מנחה וערבית לאחר פלג המנחה.

לבני ספרד כאשר מתפללים במניין ניתן להתפלל מנחה וערבית לאחר פלג המנחה אפי' באותו יום.

וביחיד ניתן להתפלל בימים שונים מנחה לאחר פלג או ערבית לאחר פלג אך באותו יום אין להתפלל מנחה וערבית לאחר פלג, ובשעת הדחק יכול לעשות גם באותו יום[27].

---

[25] ראה במהרש"ם בדעת תורה סי' תרפ"ט, המהר"י ענגיל זצ"ל בחידושיו לברכות דף כ"ה ע"א, וראה עוד באגרות משה או"ח ח"ב סי' ק"ח, ובשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ט', במאמר מרדכי הלכות לימות החול פרק י"א סעי' ל"ז, ובשו"ת אור לציון ח"ד פנ"ד שאלה ד'.

[26] ראה בהערה הקודמת, וראה עוד בשו"ת משפטי עוזיאל ח"ג או"ח סימן לד, ובשו"ת ציץ אליעזר ח"ד סימן כ"ו, במאמר מרדכי ימות החול פי"א סעי' ל"ו.

[27] ראה בשו"ע בסי' רל"ג סעי' א', משנ"ב בס"ק ו', ס"ק י"א, כה"ח ס"ק ט' י"ב, מאמר מרדכי ימות החול פכ"ה סעי' כ"ד, כ"ה, ולגבי ערב שבת שו"ע סי' רס"ז סעי' ב', משנ"ב סימן רסז ס"ק ג', בה"ל "ובפלג וכו', מאמר מרדכי פכ"ה סעי' כ"ז כ"ח, בא"ח ש"ר פרשת ויקהל סעיף ז'.

ברכת הגומל

יג. איש או אשה שחייבים בברכת הגומל (כגון אחרי לידה[28], טיסה, נסיעה וכדו'), יכולה להמתין עם הברכה עד שהדבר יתאפשר (אין הגבלה של זמן)[29].

יד. ברכת הגומל למחלים מהמחלה - אדם חולה שמחמת החולי (חולשה וכדו') שוכב במטה שלושה ימים מברך ברכת הגומל.

ואם לא נפל למטה – לא יברך וראוי שיאמר נשמת כדי להודות על הנס (אפשרות נוספת כאשר מברך הגומל על נסיעה וכדו' יכוון על זה)[30].

את הברכה מברך רק לאחר שהחלים ועומד על בריו כשאר האדם[31].

טו. אדם אשר לא שמר על כללי משרד הבריאות ומחמת כן נדבק ונפל למטה כדלעייל חייב לברך ברכת הגומל לאחר שהבריא[32].

ברכת האילנות

ב. הטוב ביותר שיצא למרפסת אך אם קשה לו או שהוא בבידוד יברך מתוך ביתו[33].

ג. צריך לברך לכל הפחות על שני אילנות, ואפילו אם הם מסוג אחד, ולכתחילה ראוי להדר ולברך על שני אילנות מאכל משני סוגים[34].

---

[28] לספרדים יולדת מברכת לאחר שבעה בפני עשרה וטוב שאדם שחייב בברכה יכוון להוציא אותה ידי חובה, [ראה בסידור יעב"ץ, ובסדר ברכת הנהנין להרב פי"ג סעי' ג', שו"ת שלמת חיים שם, קצוה"ש סי' ס"ה סעי' ב'.בכה"ח סי' רי"ט בס"ק ג' וז', מרן הרב בקול אליהו, עמ' 539], לאשכנזים יש שנהגו שיולדת מברכת ויש שנהגו שלא מברכת, [ראה במשנ"ב בס"ק ג', ובשו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' נ"ט, שו"ת מנח"י ח"ד סי' י"ב, שו"ת דברי יציב חאבהע"ז סי' ל"ה כתבו שלא תברך וע"כ יעשו כמבואר בא"ר ס"ק ה' "וביולדת יכוון הבעל כשאומר ברכו שנותן הודאה בשביל אשתו והיא תענה אמן על ברכתו"].

[29] ראה שולחן ערוך סי' ריט סעי' א' וסעי' ו', כף החיים ס"ק ל"ח, משנה ברורה ס"ק כ'.

[30] ראה בשו"ע סימן ריט סעי' ח', המשנ"ב ס"ק כ"ה, בס"ק כ"ח, כה"ח בס"ק מ"ד מ"ז, הבא"ח ש"ר עקב סעי' ז'. ומרן הרב בהערות לקיצו"ש סי' ס"א הערה א'.

[31] כה"ח סי' רי"ט ס"ק ז'.

[32] לב חיים חלק ג' סימן נ"ג, ארחות חיים אות יו"ד, כה"ח סי' רי"ט ס"ק מ"ח.

[33] ראה פרי אדמה ח"א דכ"ט, ובלב חיים ח"ב סי' מ"ה, הגדת או"ח סעי' ח', ובכה"ח סי' רכ"ו ס"ק ג'.

[34] הגדת אור"ח ז סע' ט. כה"ח רכו ס"ק ב.

ד. יזהר לברך את ברכת האילנות עד ליום חמישי, כ"ט בניסן. לבני ספרד זמן ברכת האילנות הוא בניסן, לבני אשכנז מברכים, ולכן לבני ספרד אם מברך ביום שישי, ל' ניסן, יברך ללא שם ומלכות[35].

ה. בשעה שמברכים על האילנות צריך שיהיו בהם פרחים פורחים. אולם אם התחילו לגדול פירות, ולא נשאר באילנות שום פרח, ואין אילנות פורחים בנמצא – בני ספרד יברכו בלא שם ומלכות – ובני אשכנז אם לא ראו את האילנות קודם יברכו עם שם ומלכות אבל אם ראו יברכו בלי שם ומלכות אמנם הנוהגים כגאון מווילנא יברכו עם שם ומלכות[36], וכן אם גדלו פרות והם ראויים לאכילה לכו"ע יברכו בלי שם ומלכות – מלבד הנוהגים כגאון מווילנא שיברכו עם שם ומלכות[37].

ברכת הלבנה

א. ניתן לעשות ברכת הלבנה גם ביחיד, ואם אפשר יתאגד עם שכניו במרפסות ויגידו בשלושה[38].

ב. הטוב ביותר לצאת למרפסת שאינה מקורה לברך ברכת הלבנה אם אין לו יצא למרפסת מקורה או לחילופין יברך מחלון פתוח בדיעבד ניתן גם אם החלון סגור[39].

טלטול ס"ת ממקום למקום

טז. לאשכנזים מותר לטלטל ספר תורה ממקום למקום (וצריכים שילוו אותו עשרה בני אדם ובתנאי שישמרו על המרחק) ובתנאי שיכינו ארון הקודש או מקום להניח בו את הס"ת קודם וטוב שיביאו את הס"ת כמה ימים לפני שהם קוראים בו. במקום הצורך מספיק להניח באותו יום.

לספרדים אין לטלטל את הספר תורה ממקום למקום. ובשעת הדחק כגון במקרה של מחלת "קורונה" יכולים להביא ספר תורה (וילוו עשרה במרחק המתאים), ויניחו את הס"ת למקום

---

[35] ראה בשו"ע בסי' רכ"ו סעי' א', משנ"ב בס"ק א', כה"ח בס"ק א', שדי חמד (ברכות ב, א), בהגדת אורח חיים למרן הבא"ח (עמוד ז י), מאמר מרדכי למעודים וימים פרק ב' סעי' ב'.

[36] ספר אשכול סי' כ"ט, ראה טור סי' רכ"ו ובב"י, ועיין להגר"א שם ס"ק ב', וראה בהגדת אור החיים סעי' י"א, וראה עוד במשנ"ב רכ"ו ס"ק ד' וה' שער הציון ס"ק ג', ובכה"ח שם ס"ק ט'.

[37] ראה בהערה הקודמת.

[38] ראה שו"ע סי' תכ"ו סעי' א', ובכה"ח ס"ק י"ג.

[39] ראה רמ"א סי' תכ"ו סעי' ד', משנ"ב ס"ק כ"א, כה"ח ס"ק ס"ג, ובס"ק י"ט.

הסמוך למקום שמתפללים בו כך שבקריאת התורה יבאו המתפללים למקום הס"ת כדי לקרוא בו[40].

יז. כאשר מטלטלים את הס"ת לחצר הבית הכנסת או למקום במתחם הבית הכנסת לא צריך עשרה שילוו אותו[41].

זמן קריאת התורה

יח. לכתחילה טוב לקרוא בתורה בין שחרית למוסף ויתפללו מוסף במקום קריאת ספר תורה, כאשר אין אפשרות יקראו בספר תורה לאחר מוסף[42].

יט. אם התכנסו למקום אחד יותר מתשע עשרה כדי לקרות בתורה - יש לפצל את המניין למניינים שונים או ששאר האנשים ישמעו קריאת התורה במקום סמוך (אך נפרד ממנו).

ספר תורה

כ. לבני ספרד- מספיק שיהיו שני אנשים ליד ספר התורה בעת הקריאה, ולבני אשכנז צריכים שיהיו שלושה (וישתדלו אם אפשר שיעמדו בני משפחה אחת)[43].

כא. כדי לצמצם את כמות האנשים כדאי שלכל העליות יעלה הבעל קורא[44].

כב. בשעת הברכה צריך העולה לכסות את הס"ת – ולכן יכסה את ספר התורה בטלית שעליו או עם כפפות כשאוחז במטפחת הציבורית. כמו כן יאחז את הספר תורה בידיו (כשעל ידיו יש כפפות).

תשלומין לקריאת התורה

כג. לא קראו בתורה בשבת שחרית עד חצות - על פי הסוד אין משלימים קריאתה ב"מנחה", ועל

---

[40] ראה בירושלמי יומא פ"ז ה"א וסוטה פ"ז ה"ו, וראה בב"י סי' קל"ה ובדרכי משה ס"ק י', ובמטה יהודה סי' תקפ"ד ס"ק ד', כה"ח ס"ק פ"ה, שו"ע סי' קל"ה סעי' י"ד, זרע אמת סי' נ"ז, המשנ"ב בס"ק מ"ט, זוהר פרשת ויחי דף רכה ע"א, הכה"ח בס"ק ע"ד ברכ"י יו"ד סימן רפב ס"ק ג' סי' קל"ה, במחב"ר ס"ק ו', כה"ח בס"ק ע"ה, ובטוב עין סי' י"ח ס"ק מ"ה, בלדוד אמת סי' ד' ס"ק י', מור וקציעה סי' קל"ה, הא"ר ס"ק י"ז, מטה יהודה, כה"ח ס"ק פ"ב, כה"ח בס"ק ע"ח, כה"ח בס"ק פ', וראה בצרור החיים ובקיצו"ש סי' כ"ג הערה כ"ב.

[41] כיון שנחשב כמקום אחד.

[42] ראה כה"ח סי' רפ"ו ס"ק ד'.

[43] ראה בשו"ע סי' קמ"א סעי' ד', בכה"ח שם ס"ק כ"ב, במשנ"ב שם ס"ק ה', ובמאמר מרדכי שבת פ"ל סעי' מא.

[44] ראה שו"ע סי' קמ"ג סעי' ה'.

כן ישלימו אותה בשבת שאחריה לאשכנזים קוראים עד מנחה[45].

כד. **המשלימים בשבת הבאה קריאת שבת שלפניה** - יקראו את כל פרשת השבת שלפניה בעליית ראשון ויוסיפו שלושה פסוקים מפרשת השבת הזו, ושאר עולים - יקראו בפרשת השבת הזו[46].

כה. **בטלו קריאת התורה בכמה שבתות** - אין משלימים את כל השבתות שביטלו אלא את פרשת השבת האחרונה בלבד[47].

כו. **בטלו קריאה בשבת שקוראים בה שתי פרשות מחוברות**, יקראו בשבת שאחריה את שתי הפרשות המחוברות שבטלו בשבת שעברה ויוסיפו שלושה פסוקים מפרשת השבת הזו, ושאר העולים - יקראו בפרשת השבת הזו[48].

כז. **לא קראו בתורה ב"מנחה" של שבת** - משלימים קריאתה עד השקיעה. לא קראו עד השקיעה, אין לה תשלומין[49].

כח. **לא קראו בתורה בתפילה בשני או בחמישי**, למנהג הספרדים משלימים עד חצות היום בלבד. ולמנהג האשכנזים - משלימים באותו יום עד השקיעה[50].

כט. **אנוס שהתפלל יחיד בביתו** - יכול להשלים קריאת התורה במניין אנשים וכאמור לעיל[51].

ל. בטלו קריאת הפרשה בבית כנסת אחד, אולם רוב המתפללים שמעו קריאתה במקום אחר - אינם צריכים להשלים קריאתה באותו בית הכנסת, משום "דבתר רובא אזלינן"[52].

לא. **אדם המתפלל ביחיד בשבת** - צריך לקרוא את כל פרשת השבוע מתוך החומש לפני תפילת מוסף, אע"פ שקרא את הפרשה "שניים מקרא ואחד תרגום" בערב שבת, וכן טוב לקרוא את

---

[45] ראה רמ"א סי' קל"ה סעי' ב'. ראה במשנ"ב סי' קל"ה סק"ה, שו"ת חיים שאל ח"א סי' ע"ה אות ה' ושם ח"ב סי' ט"ז, והוכיח מזוה"ק ויקהל דף כ"ו, וראה כה"ח סי' קל"ה ס"ק ט'. מאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' מא.

[46] ראה ברמ"א סי' קל"ה סעי' ב'. ובכה"ח שם ס"ק ה', וראה במאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' מב.

[47] ראה במשנ"ב סי' קל"ה ס"ק ו', עפ"י ביאור הגר"א. וראה כה"ח סי' קל"ה ס"ק ה'. וראה מאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' מה.

[48] ראה כה"ח סי' קל"ה ס"ק ה' באריכות, ולדעת הלדוד אמת סי' ט' סעי' ב', מאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' מד.

[49] זמנה רק בשבת ואין לה השלמה אחר כך. וראה במאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' מ"ז.

[50] העטרת זקנים סי' קל"ה אות א', וברכי יוסף סימן קל"ה ס"ק ב' משם "משאת משה" ח"ב סי' א', וכן פסק לדוד אמת סי' א', ה', בשו"ת "חיים שאל" ח"א סי' ע"א. וכן בשער אפרים שער ז', סעי' י"ב, ובבה"ל סי' קל"ה ד"ה "שבת אחת", בכה"ח סי' קל"ה ס"ק ח', ובמשנ"ב שם קס"א סי' קל"ה ס"ק א', ונתיבי עם שם, ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ז סי' ד'.

[51] וע"ע כה"ח סימן קל"ה ס"ק ח'-ט'.

[52] שערי אפרים שער ז', וכדבריו שם: "דבתר רובא אזלינן". וכ"כ המשנ"ב סי' קל"ה ס"ק ז'.

ההפטרה[53].

לב. **קדיש** – כאשר משלימים פרשיות אין לומר קדיש רק לאחר הפרשה שהיא חובת היום[54].

שבת

א. המקבלים שבת מוקדם ומתפללים ערבית בפלג בשבתות אלו – עליהם להתחיל את הקידוש חצי שעה לפני צאת הכוכבים משום ספירת העומר וכשיגיע זמן צאת הכוכבים [כעשרים וחמש דקות אחרי השקיעה] - יפסיק בסעודתו יקרא קריאת שמע ויברך ויספור "ספירת העומר" בזמנה[55].

ב. אמנם אם התעכב ולא התחיל את הקידוש יעשה באחד משני דרכים הבאים:

* - יקדש, יאכל לחם פחות מכביצה וילמד תורה עד צאת הכוכבים, ואז יברך ויספור "ספירת העומר" בזמנה ואחריה יאכל סעודת השבת.

* - יקדש ויתחיל לסעוד סעודת השבת מיד, אך יעמיד שומר [החייב במצות ספירת העומר] להזכירו שצריך לברך ולספור "ספירת העומר" בזמן צאת הכוכבים[56].

ג. בני ספרד שמתפללים במניין אומרים ברכת "מעין שבע" גם במקום שאין בו ספר תורה, וכן פשט המנהג בירושלים לאומרה אף על פי שאין שם ספר תורה[57]. וכן ראוי לנהוג בכל המקומות. ובכל מקרה - אין לעשות על כך מחלוקת. בני אשכנז – שמתגוררים בירושלים נהגו כשמתפללים בירושלים - אומרים ברכת מעין שבע כדרכם, אך המתפללים מחוץ לירושלים נהגו שאינם אומרים אם אין שם ספר תורה .

ד. אין לערוך קידושים או סעודות וכדו' בבית הכנסת.

---

[53] ראה בהגהות מימוניות הל' תפילה פי"ג אות ש', ובקצות השולחן סי' כ"ה סעי' י"ד, וע"ע בכה"ח סי' רפ"ו ס"ק ד' שבשבת יש עניין שקריאת התורה תהיה בין שחרית למוסף. וראה במאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' נ"ה.

[54] ראה ב"י סי' רפ"ב.

[55] ראה ברמ"א סי' תפ"ט סעי' ד', משנ"ב שם ס"ק כ"ג, כה"ח שם ס"ק ס"ג, בא"ח בספרו אורח חיים סעי' כ'.

[56] בא"ח בספרו אורח חיים סעי' כ'. וראה מאמר מרדכי שבת פט"ז סעי' י"ח וראה בהערות שם.

[57] ראה בגמ' שבת כ"ד ע"ב, ובשו"ע סי' רס"ח סעי' י', ובט"ז שם ס"ק ז'. ובמשנ"ב שם ס"ק כ"ה, וראה במזבח אדמה, וראה לגר"ח פלאג'י ארצות החיים שער ב' מ"ב, ולהבא"ח ש"ש פרשת וירא סעי' י', וראה בכה"ח סי' רס"ח ס"ק ל"ח, ס"ק נ', וראה במאמר מרדכי שבת פכ"ה סעי' ע'. וראה להרב טיקוצ'ינסקי בספרו "מנהגי ארץ ישראל". וכך משמע מהרב יעקב גליס, מנהגי ארץ ישראל, שהאשכנזים נהגו בירושלים לומר גם במקום שאין בו ס"ת.

ה. המתפלל ביחידות תפילה של שבת יכול לומר לאחר שסיים תפילה עמידה, ויכלו ביחידות ויאמרו גם בעמידה[58].

ו. המתפלל ביחיד - אינו אומר ברכת "מעין שבע" או חלק ממנה[59].

ז. שתיית כוס קידוש – המקדש ישפוך את היין מהכוס לפני שישתה לכוסות בשביל שאר המסובין ואח"כ ישתה כמו כן ניתן שיהיה לפני כל המסובין כוסות עם מיץ ענבים או יין[60].

ח. מותר לערוך תפילות בשבת לרפואה ולביטול הגזירה (כאשר אומרים את ה"יהי רצון של התהילים יש להימנע מלהזכיר בו לשונות של חטא, פשע וכדו')[61].

ט. סבון מוצק קשה שהופך נוזלי בעת השימוש - אסור להשתמש בו מדרבנן. סבון קשה שבעת השימוש נעשה רך **ומתמרח** - אסור להשתמש בו, ויש אומרים שאיסורו מהתורה[62].

י. מותר להשתמש בסבון כלים נוזלי [כגון: אמה ונוזל כלים, דלילים] בשבת[63].

יא. מותר להשתמש בסבון כלים נוזלי שמתקצף בעת השימוש [כגון: אמה], אע"פ שהוא כמוליד בשבת. כיוון שאין למשתמש בסבון זה שום כוונה לכך[64].

יב. מותר להשתמש באלכוהל ג'ל נוזלי בשבת.

יג. ההגדרה של נוזלי היא – כל משחה שנשפכת דינה כנוזל ואין בה חשש מירוח ומותר להשתמש בה בשבת[65].

יד. יציאה עם כפפות מסכה – מותר לצאת בשבת עם מסכה וכפפות שהוא לבוש בהם גם לרשות הרבים ובמקום שאין עירוב[66].

---

[58] בא"ח ש"ש פרשת וירא סעי' ט'. כה"ח סי' רס"ח ס"ק ל"ו.
[59] שו"ע סי' רס"ח סעי' ח'.
[60] ראה בשער הציון סימן רע"א ס"ק פ"ט.
[61] שו"ע סי' רפ"ח סעי' ט'.
[62] ראה בשו"ע סי' ש"כ סעי' י"ב, ובמשנ"ב סי' ש"כ ס"ק ל"ח, בבא"ח ש"ש פרשת יתרו סעי' י"ב, בשו"ת רב פעלים ח"ג סי' י"ד ד"ה "מיהו", וברמ"א סי' שכ"ו סעי' י', מעשה רוקח לרב מסעוד חי רקח על הרמב"ם הל' שבת פרק כ"ב הלכה י"ג, התפארת ישראל בכלכלת שבת הלכות לש אות י', ובמשנ"ב סי' שכ"ו ס"ק ל', בבא"ח ש"ש, יתרו סעי' ט"ו, ועיין כה"ח סי' ש"כ ס"ק ע"ד; סי' שכ"ו ס"ק מ"ג, ומאמר מרדכי שבת פפ"ז סעי' י'.

[63] ראה בהערה הקודמת.
[64] מאמר מרדכי שבת פ"ז סעי' י"א.
[65] מאמר מרדכי שבת פרק פ"ז סעי' ט'.
[66] ראה בגמ' שבת דף סו ע"ב ורש"י עטרת צבי ס"ק ל"א, שו"ע סימן ש"ג סעי' כ"ד, בשער הציון ס"ק ס"ד וא"כ ה"ה במסכה הזו שמטרתה היא להגן על האדם שלא יחלה והיא קמע ממומחה שמותר לשאתה גם ברשות הרבים.

טו. כשיש חשש רפואי או שאדם נקרא להיבדק יש לנסוע בשבת כיון שיש בכך חשש סכנה[67] לבני ספרד יסע על ידי ישראל ולבני אשכנז אם יכול למצוא גוי יסע עם גוי[68].

טז. בתי חולים המשחררים חולים בשבת [כגון: בחו"ל או אנשים שהגיעו רק לחדר המיון אך לא התאשפזו וכדו'], צריכים לדאוג לכך שיהיה לחולים המשתחררים מקום לשהות בו עד מוצאי השבת.

יז. כאשר אין אפשרות לדאוג למקום שהייה לחולים המשתחררים בשבת או שיש חשש שהמשוחררים יידבקו במחלות בבית החולים – צריך בית החולים לדאוג לכך שיהיה רכב עם נהג גוי שיסע בשעות קבועות ובמסלול קבוע ושהחולים יוכלו לנסוע אתו מבית החולים. בעניין התשלום עבור הסעה זו, יש לציין כי הדבר ברור שאין לדרוש מן החולים המשוחררים תשלום במזומן, אך ניתן לקחת מהם משכון [כגון: שעון, תעודת זהות וכיו"ב] כדי להבטיח שיסדירו את התלשום אחר השבת. אם יש צורך ברישום, יעשה זאת הנהג הגוי[69].

יח. אם אין בית החולים דואג להסעה מיוחדת כזו, או שאין מקום מגורי החולה שהשתחרר מבית החולים באותו מסלול קבוע – מוטב להישאר בבית החולים במקום שאינו מסוכן אם ניתן הדבר, אך אם הדבר לא אפשרי - מותר **לחולה** לנסוע ע"י נהג גוי כאשר יש חשש שמא ידבק[70].

יט. אדם ששוהה בבידוד ומקבל טלפון ממד"א וכדו' במהלך השבת - חייב לענות לטלפון, וטוב שיענה בשינוי – כגון ללחוץ על המקשים בעזרת חפץ אחר וביד שמאל[71].

כ. בזמן השיחה צריך לענות על כל השאלות והבירור הנצרך, ואינו צריך למעט בדיבור בזמן השיחה[72].

---

[67] ראה בשו"ת הרדב"ז חלק ד' סי' אלף קל"ט, בשו"ע סי' שכ"ח סעי' ב'.

[68] ראה ברמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ג, ובשו"ע סי' שכ"ח סעי' י"ב, בט"ז שם ס"ק ה', ובמשנ"ב סי' שכ"ח ס"ק ל"ז, וכ"כ בכה"ח שם ס"ק ע"ח, ומכל מקום מנהג האשכנזים כדברי הרמ"א, וכך מובא בגר"ז סי' שכ"ח סעי' י"ג.

[69] ראה רמב"ם הל' שבת פ"ב ה"י, ובשו"ע סי' שכ"ח סעי' י"ז, וע"ע משנ"ב שם ס"ק מ"ז. וראה במאמר מרדכי שבת ח"ה פרק ק"ה סעי' ס'.

[70] ובאופן שהוא צריך לצאת מחוץ לתחום – יעשה שאלת חכם.

[71] ראה בשו"ע סי' שכ"ח סעי' י"ז, בט"ז שם ס"ק י"ב, ובמג"א ס"ק י"ד, וע"ע במשנ"ב שם ס"ק נ"ז, כה"ח שם ס"ק ק"י. החיי אדם כלל ס"ט סעי' י"ב, ובכה"ח שם ס"ק קי"א.

[72] ראה במאמר מרדכי שבת ח"ה פרק ק"ז סעי' כ"ו.

כא. כאשר יש צורך ואדם נוסע לבית החולים בעיצומה של השבת - יכול לקחת את מכשיר הטלפון איתו [כאשר יש בכך צורך רפואי כגון: שצריך להיות זמין או שיצטרך שם], אעפ"י שהוא פועל[73].

תספורת בימי העומר

א. אדם שלא יכול היה להסתפר לפני החג מחמת הסגר וכדו' וגדלו שערותיו ויש לו כאב ראש מכך - יכול להסתפר בימי העומר[74].

טבילת כלים

ו. אדם שיש ברשותו כלי שחייב טבילה ואינו יכול לטבלו, יעשה באחד משני אופנים הבאים:

א. יפרק בו חלק משמעותי וירכיב מחדש (כך שיהיה נחשב שנגמר בידי יהודי ויפטר מטבילה)[75].

ב. יכול לקחת את הכלי לחבירו או למישהו מבני ביתו (שהוא מעל גיל בר מצווה) ויאמר לו : "יש במקום פלוני גוי (ינקוט שם של מקום שיודע שנמצא שם גוי), תזכה אתה בכלים האלה בשביל הגוי, על מנת שאני אוכל להשתמש בהם בהשאלה", ויוכל להשתמש בהם. ולאחר זמן שיתאפשר הדבר- יטבילנו בלא ברכה. (יש לציין שהקניין מועיל לגוי גם אם הגוי אינו יודע שמישהו זכה בשבילו בכלי) [76].

לוויה

א. לוויה – עושים לוויה במקום פתוח וניתן להשתתף בה עד עשרים איש תוך שמירת מרחק של 2 מטר אחד מהשני.

ב. במקרה שיש אדם שנדרש לשהות בבידוד ביתי שהוא בן משפחה מקרבה ראשונה של הנפטר ומעוניין להיות נוכח בהלוויה, הנושא יאושר אך ורק ע"י משרד הבריאות (רופא מחוזי)

---

[73] ראה גמ' שבת מ"ז ע"א, וע"ע משנ"ב שם ס"ק ל"ג, וכה"ח סי' ש"ח ס"ק י"א, וראה במאמר מרדכי שבת פרק ק"ח סעי' כ"ו, וראה בהרחבה בפרק ע"ו סעי' ס"ב – ס"ז.

[74] ראה בכה"ח סי' תצ"ג ס"ק ט"ו ומ"ח.

[75] ראה בטור וב"י סי' ק"כ, ובשו"ע סעי' י'.

[76] ראה שו"ע סי' ק"כ סעי' ט"ז, וראה בנתיבות המשפט (וכן דעת מרן הרב).

באמצעות מוקד הבריאות *5400. אדם זה יקבל הנחיות ייחודיות ממשרד הבריאות לאופן ההשתתפות בהלוויה.

ג. כאשר הנפטר היה חולה בקורונה יהיו נושאי המיטה רק אנשי החברא קדישא[77].

ד. יש להישמע להוראות החברה קדישא אשר עושים מלאכת הקודש.

ה. סעודת הבראה – יגישו את האוכל לפני האבלים בתוך צלחת, ולא יעבירו מיד ליד וישבו במרחק 2 מטר אחד מהשני.

ו. **עלייה לקבר** - יש להימנע מלעלות בחודש ניסן גם לא לעלות על קברי צדיקים, אמנם כאשר היארצייט שלהם חל בימים אלו האשכנזים נהוגים לעלות[78].

ז. בשבעה, שלושים, ושנה ראשונה, עולים גם בחודש ניסן. כאשר עולים יקראו את פרקי התהילים במרחק 2 מטר אחד מהשני[79].

ח. עפ"י ההנחיות, אדם שאינו יכול לצאת מביתו ולעלות לקבר, ישתדל לעשות את הלימוד לעילוי נשמת הנפטר בביתו[80].

ט. על אדם לדעת שעילוי נשמה, הגדול לנפטר זה כשלומדים לעילוי נשמתו, ובזכות זה ניצל הנפטר מדינים קשים[81].

ברית

א. מוהל שנמצא בבידוד או מרגיש אפילו מעט לא טוב - לא יערוך את ברית המילה כלל.

---

[77] ראה שו"ע יו"ד סי' שס"א סעי' א', ובש"ך ס"ק ד'.

[78] וראה בספר שבחי המהרח"ו, ובשער רוח הקודש - דף לח ע"ב, הבן איש חי ש"ר פרשת וישב - חנוכה סעי' כ"ב, באר הגולה בסי' שד"מ או כ"ח, מרן הרב בצרור החיים פט"ו סי' רנ"ג, קב וישר פ"ח, בשו"ת מלמד להועיל יו"ד קמ"ה, ארחות חיים לסי' תר"ה, בשו"ת דבר משה י"ד סי' ס"ח והובא בס' עקרי הד"ט י"ד סי' ל"ו אות ל"ה, וכן הביא שם בא"ח סי' כ"ט אות ל"ג בשם פני אהרן סי' כ"ז. גשר החיים פכ"ט סעי' ה', ובדרכי חיים ושלום אות תשפ"ג, מרן הרב בצרור החיים שא' רנד, תשובות והנהגות כרך ב סימן סה.

[79] ראה בהערה הקודמת.

[80] זוהר חדש כרך א פרשת אחרי מות דף פא עמוד א, וראה עוד בשו"ת מאמר מרדכי כרך ג יו"ד סימן כ"ה.

[81] ראה בהערה הקודמת.

ב. יולדת שאובחנה כנשאית קורונה, א שיש חשד שהיא נגועה בקורונה, אין לבצע את הברית עד אחרי שיתברר שהאם ותינוק בריאים, וכן אם היתה היולדת במגע עם חולה קורונה יש לדחות את הברית עד תום הבידוד[82].

ג. יש להקפיד מאוד על עיקור סטרילי של כלי המילה ושמירה על הגיינה אישית (של המוהל), ושטיפת הפה בליסטרין[83].

ד. הברית תעשה עם מסכה וכפפות – כמו כן הסנדק וקווטאר והורים וכל מי שמתקרב לתינוק, ילבשו כפפות ומסכות.

ה. פריעה יש לעשותה עם כפפות ואם המוהל לא יכול, ישטוף את ידיו לפני ואחרי הפריעה.

ו. מציצה יעשו בשפופרת[84].

ז. טוב לעשות את הברית עם עשרה אנשים גדולים אך אין חובה בדבר, (ויש להקפיד בעניין על הוראת משרד הבריאות) אמנם נתן לקיימה אפי' באחד, ולקיים את הסעודה אחריה (הסעודה היא סעודת מצווה)[85].

טהרת המשפחה

א. את ההכנות לטבילה יש לעשות בבית וכן להתרחץ בבית ויש להימנע מלהתעסק בדברים החוצצים בין הכנה לטבילה ויש לחזור לעיין בגוף לפני הטבילה.

ב. נשים ילכו למקווה אשר שומר את תקנות משרד הבריאות. על פי ההנחיות שפורסמו ויתאמו את בואן מראש עם הבלנית.

ג. על הבלנית תלבש כפפות ותמנע ממגע עם הטובלת כאשר יש צורך תיגע ותקפיד להחליף כפפות בין אחת מהשניה.

---

[82] כתב הרמב"ם הלכות מילה פ"א הי"ח "אין מלין אלא ולד שאין בו שום חולי, שסכנת נפשות דוחה את הכל, ואפשר למול לאחר זמן ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם".

[83] הנחיות הרבנות הראשית מחלקת הבריתות.

[84] כיון שיש חשש למחלה אנו מקלים לעשות בשפופרת ולסמוך על המתירים הרב עזריאל הילדסהיימר הדרום תשל"ג עמ' 66, שו"ת שמש ומרפא סי' נ"ד-נ"ו, קובץ דם וברית, בה"ל סי' של"א ד"ה ופורעין, דעת כהן סי' קמ"א קמ"ב, הר צבי יו"ד סי' רי"ד, וראה עוד במהר"ם שיק יו"ד סי' רמ"ה, בנין ציון סי' כ"ד, ובשדי חמד.

[85] שו"ע יו"ד סי' רס"ה סעי' ו'.

ד. כאשר יש בני זוג שהבעל שוהה בבידוד והאשה אינה בידוד, טוב שהאשה תטבול במקוה אע"פ שלא יכולים לקיים יחסי אישות (אולם לא תטבול בשבת)[86] ויש לאשה להניח מתחת הכר סכין מברזל או ספר תהילים (לא כנגד ראשה) או שתישן עם תינוק במטה[87].

ה. במקום בו מטילים בלילה עוצר (כגון: באמריקה) אשה שצריכה לטבול, תטבול ביום השמיני ולא תתייחד בשעות היום עם בעלה עד הלילה[88].

הנחיות לטבילה בחו"ל כאשר אין מקווה

ו. אפשר לטבול במעין (הכשר לטבילה) או בים (וראה בסעי' ז')בשעת הצורך[89], אך חייבת להתיעץ עם רב קודם לכן. כשטובלת במעין או בים צריכה להקפיד על הדברים הבאים:

א. שלא ידבק בוץ ברגליה בשעת הטבילה[90].

ב. שלא יהיה עליה בגד ים, שבדרך כלל הוא מהודק וחוצץ, אלא בגד רחב בלבד[91].

ג. שלא יהיו בסביבה אנשים, שתפחד שיראוה ותטבול שלא כראוי[92].

ד. שתעמוד מעליה אשה שתראה שכל שערותיה נכנסו לתוך המים[93].

ה. שגובה המים יהיה כ-30 ס"מ מעל לטבורה, או שתטבול בשכיבה, ולא בכפיפה מרובה[94].

---

[86] ראה בתרומת הדשן סי' רנ"ה, ובטור ובב"י יו"ד סי' קצ"ז, ובשו"ע סעי' ב', הט"ז בס"ק ב'. ובתורת השלמים ס"ק א'.

[87] ראה בשו"ת שבות יעקב ח"ג סימן ע"ז, בטהרת ישראל סעי' ב'. הבא"ח פרשת שמיני סעיף כ', הדרכי תשובה בס"ק ג', בשו"ת זבחי צדק ח"ג סי' ע"ב, בשדי חמד מערכת נידה סי' ג' אות ט'. בדרכי טהרה פרק י"ז סעי' ד'.

[88] ראה שו"ע סי' קצ"ז סעי' ג' ד', ובפת"ש ס"ק י"א, וראה בתורת שלמים בס"ק ט', סדרי טהרה בס"ק י"ג י"ד. ובשו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן רב, בשו"ת רב פעלים ח"ד – יו"ד סימן כא, בדרכי טהרה פי"ז סעי' ו' ח' ט'.

[89] ראה בשו"ע יו"ד סי' ר"א סעי' ה'.

[90] בגמ' נדה דף ס"ו ע"ב, טור בסי' קצ"ח, ב"י שם, השו"ע בסי' קצ"ח סעי' ל"ג וסעי' י"ד, הש"ך בס"ק מ"ז, בביאור הגר"א ס"ק ל"ז, בשיורי טהרה ס"ק ס"ט, הפת"ש בס"ק כ', בערוך שולחן סעי' ע"ט, דרכי טהרה פי"ח סעי' ל'.

[91] ראה בב"י בסי' קצ"ח, השו"ע סי' קצ"ח סעי' מ"ו, הש"ך ס"ק נ"ו, בשיורי טהרה ס"ק פ"ז. [השו"ע בסעי' ד' ובפת"ש בס"ק ד']. ובדרכי טהרה שם.

[92] הטור בסי' קצ"ח, ובב"י, השו"ע בסעי' ל"ד.

[93] השו"ע בסי' קצ"ח סעי' מ', בשיורי טהרה ס"ק ע"ט, הפתחי תשובה ס"ק כ"ב, כאשר אין מי שיעמוד על גבה יש להתייעץ עם מורה הוראה.

[94] ראה בשו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ה, הש"ך בס"ק מ"ח, בט"ז ס"ק ל"ח, ובנקה"כ ס"ק ג', ובשיורי טהרה ס"ק ע"ג. הש"ך בס"ק מ"ט, בשיורי טהרה ס"ק ע"ב, ובשו"ע בסעי' ל"ו, בשיורי טהרה ס"ק ע"ד, הפת"ש בס"ק כ"א, ערוך השולחן סעי' פ"א, השו"ע בסעי' ל"ז.

ו. שבת - כאשר המעיין או הים הינם בכרמלית צריכה להיזהר לנגב את גופה [אך לא תנגב בחוזקה], כדי שלא תבוא לטלטל את המים שעל גופה ושערותיה ארבע אמות, בין כאשר עולה מן המים וחצי גופה מחוץ למים ובין כאשר הולכת על שפת הים ולכן במקום צורך כזה מותר[95].

ז. כאשר הרחצה בים מסוכנת כגון שיש רוחות או גלים גבוהים תטבול ביום השמיני ולא תתייחד עם בעלה עד הלילה[96].

כללי

א. היות ומשרד הבריאות אסר על מי שנמצא בבידוד להגיע למרפאה, אין בעיה למי שאינה בבידוד להגיע לבדיקות מעקב הריון או מעקב ביוץ וטיפולי פוריות, כמו כן אין צורך לקצר בימי אישפוז שלאחר הלידה.

ב. אנשים שהם בקבוצת סיכון כגון: בני 60 ומעלה או אנשים הסובלים ממחלות כרוניות או מדיכוי מערכת החיסון - עליהם להימנע מלהסתובב במרחב הציבורי.

ג. בני משפחה קרובים שנמצאים בקרבת אנשים בסיכון - עליהם לצמצם ביותר את היציאה והפעילות במרחב הציבורי.

אדם שבבידוד

א. אסור בתכלית האיסור על אדם שנמצא בבידוד לצאת מביתו או מחדרו, להסתובב במקום ציבורי וכן להזמין אנשים לביתו.

ב. אדם שיש לו חום של 38 מעלות ומעלה ,ונזלת ו/או שיעול ו/או קוצר נשימה וכד 'ימנע מלהסתובב במקום ציבורי וימנע מלהזמין אנשים לביתו.

ג. ביקור חולים לאדם בבידוד או חולה יש לעשות דרך הטלפון[97].

ד. אדם שלא יכול להגיע למניין ישתדל לכוון את תפילתו לזמן שהציבור מתפללים בו, ויקבע מקום קבוע לתפילה בביתו[98].

---

[95] ראה בשו"ע סי' שכ"ו סעי' ז', המשנ"ב שם ס"ק כ"ב, כה"ח שם ס"ק כ"ו.

[96] ראה בהערה 66.

[97] שו"ת מאמר מרדכי ח"ג יו"ד סי' כ"א.

[98] ראה גמ' ברכות ז' ע"ב.

ה. מי שלא הגיע למניין בשבת מפני שהוא נמצא בבידוד, או מפני שהוא לא מרגיש טוב, יתפלל בביתו ביתי כדלעיל, ויקרא את פרשת השבוע מתוך חומש לאחר תפילת שחרית[99].

ו. אדם שנמצא בבידוד צריך להדליק נרות בחדר בו הוא נמצא וידליק לפני שאשתו מדלקת עם ברכה[100].

ז. אשה בבידוד אין לה ללכת לטבול.

ח. כאשר מתעוררת שאלה לגבי מראה בשבעה נקיים יש להניח אותה בשקית ולסמן על העד את היום וליידע את הרב. כמו כן ניתן לסמן ולשמור את כל המראות בשקית ובסוף הבידוד להביא לרב והוא יבדוק אותם.

ט. שני בני זוג שבבידוד לא יקיימו יחסי אישות ועליהם לשמור על כללי הגיינה כמו שמפרסמים בהוראות משרד הבריאות.

י. אשה שסופרת שבעה נקיים במהלך בידוד יכולה להמשיך לספור אע"פ שתסיים לספור לפני תום הבידוד. לאחר שסיימה לספור ממולץ לעקוב לראות שאין כתמים.

יא. אשה בבידוד לא תצא כדי לבצע בדיקות למעקב הריון ושאר בדיקות (כאשר יש סכנה בדבר יש להתקשר לקופת חולים ולפעול על פי הנחיות).

---

[99] וע"ע כה"ח סי' רפ"ו ס"ק ד'. וראה במאמר מרדכי שבת ח"ב פכ"ט סעי' נה.
[100] שו"ע סי' רס"ג סעי' ו' ז', משנ"ב ס"ק ל' ל"א. וראה ברב פעלים ח"ב או"ח סי' נ'.